

Zagadka Amazonek

13 lipca 2020

Rozszyfrowanie genomów kilku starożytnych wojowników, których szczątki odkryli naukowcy w różnych częściach globu, pokazało: to kobiety. I o ile świadectwa o dzielnych wojowniczkach wśród Wikingów już się zdarzały, to dane genetyczne i archeologiczne uzyskane po analizie scytyjskich pochówków nadają nowy impuls debacie na temat istnienia legendarnych Amazonek.

Pochówki kobiet

Po raz pierwszy radzieccy naukowcy opowiedzieli o zawodowych wojowniczkach u Scytów w latach 80. XX wieku. Po przestudiowaniu starożytnych kurhanów pogrzebowych w regionach nadwołżańskich i nad Morzem Azowskim zasugerowali, że około jedna trzecia wojowników to w rzeczywistości kobiety.

Faktem jest, że płeć pochowanych była często określana przez rzeczy odkryte obok nich. Jeśli w pochówku było dużo broni, uważano, że był to grób mężczyzny. Z kolei ozdoby i lusterka świadczyły o kobiecym pochówku. Jednak naukowcy, opierając się na analizie szkieletów, argumentowali, że niektóre z nich mogą być szczątkami kobiet.

Do 1991 roku było już około 120 takich grobów kobiecych z bronią – głównie na terytorium, na którym żyli Scytowie europejscy. Wiek pochowanych osób – od 16 do 30 lat.

Mity ożywają

Prawie trzy dekady później analiza DNA i nowe metody badawcze wykazały, że radzieccy specjaliści mieli rację. W 2017 roku ormiańscy naukowcy, badając miejsce pochówku dwudziestoletniej scytyjskiej dziewczyny z VIII-VI wieku p.n.e., odkryli, że zmarła z powodu rany otrzymanej w walce – najprawdopodobniej została postrzelona w nogę podczas bitwy. A cechy kości młodej

scytyjskiej kobiety wskazywały, że spędzała dużo czasu w siodle.

Podobne wnioski wyciągnęli specjaliści z Instytutu Archeologii Rosyjskiej Akademii Nauk, którzy badali kurhan Scytów z IV wieku pne, odkryty w 2019 roku w obwodzie woroneżskim. Szczegóły pochówku świadczyły o przynależności do stanu wojowników czterech kobiet tam pochowanych w wieku od 12 do 50 lat.

Obok głowy najstarszej z nich leżał nóż owinięty materiałem i grot strzały z rozwidlonym końcem. To, wraz z licznymi szczegółami broni i uprzęży dla koni, wskazywało, że rzemiosłem kobiet scytyjskich była walka. Uważa się, że w irańskojęzycznych plemionach koczowniczych i półkoczowniczych w Europie Wschodniej pilnowały bydła, mienia i domów, w czasie, gdy mężczyźni brali udział w długich wyprawach wojennych.

Według szefa ekspedycji Walerego Guljajewa, Amazonki są zjawiskiem panscytyjskim. Sypano dla nich osobne kurhany i odprawiano obrzędy pogrzebowe, które zwykle wykonywano podczas pochówku mężczyzn.

Równość płci?

Równolegle zespół naukowców z Moskiewskiego Instytutu Fizyki i Technologii pracował nad rozszyfrowaniem genomu młodego scytyjskiego wojownika, który żył około 2600 lat temu. Naukowcy znaleźli jego szczątki w drewnianym sarkofagu w 1988 roku w Republice Tuwa. W miejscu pochówku nie było typowo kobiecych rzeczy, takich jak lustra, ale pojawił się topór, łuk i strzały. Na tej podstawie naukowcy określili, że przed nimi znajduje się grób młodego mężczyzny.

Teraz analiza DNA zmieniła starożytnego młodego mężczyznę w nastolatkę nie starszą niż 14 lat. Była ubrana w koszulę i spodnie, a na nich miała długi futrzany płaszcz,

prawdopodobnie uszyty ze skór gryzoni należących do rodziny skoczkowatych.

Dzięki uzyskanym danym możemy założyć, że u Scytów dziewczęta brały udział w polowaniach i wyprawach wojennych na równi z chłopcami – twierdzą autorzy pracy.

Wiking był kobietą?

Trzy lata temu szwedzcy naukowcy odkryli, że Wiking, który żył w X wieku i był uważany za mężczyznę przez ponad sto lat, w rzeczywistości był kobietą.

Grób został znaleziony pod koniec XIX wieku w południowo-wschodniej Szwecji w mieście Birka. Odkryte artefakty wskazywały, że zmarły był nie tylko zawodowym wojownikiem, ale najprawdopodobniej wysokim rangą oficerem. Oprócz broni – topora bojowego, noża, włóczni i strzał przebijających zbroję – obok niego leżał zestaw do gry w szachownicę. Każdy, kto usiadł do gry, musiał opracować strategię i taktykę pojedynku.

Jednak kilka lat temu grupa naukowców, dokładnie badając szkielet, zasugerowała, że znaleziony wiking może być kobietą. Ale ich wnioski pozostały wątpliwe, ponieważ wcześniej nic nie wiadomo o wojowniczkach – oficerach. A teraz ekspertom z Uniwersytetu Sztokholmskiego udało się wyizolować DNA jądrowe z zęba i kości lewego ramienia i przeanalizować ją.

W obu próbkach nie było chromosomu Y, który określałby płeć męską, ale był drugi chromosom X, który pozwala nam stwierdzić z pewnością: wysoko postawionym wojownikiem była kobieta. Zgodnie z wynikami analizy izotopowej – naukowcy określili stosunek stabilnych izotopów strontu w zębach zmarłej – ona nie urodziła się w Birce. Prawdopodobnie została przywieziona do tego miasta jako dziecko.

Autorstwo: Alfija Jenikiejewa

Źródło: pl.SputnikNews.com

Bibliografia

1. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/oa.2838>
2. <https://www.archaeolog.ru/ru/expeditions/expeditions-2019/donskaya-arkheologicheskaya-ekspeditsiya>
3. <https://www.archaeology.org/news/8802-200617-scythian-mummy-ge nome>
4. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ajpa.23308>
5. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14619571.2016.1175774?journalCode=yeja20>
6. https://www.researchgate.net/publication/312474924_People_in_Transition_Life_in_the_Malaren_Valley_from_an_Osteological_Perspective